

Ocskó Katalin  
(bíró, BKKB)

## A távoltartásról

Úgy vélem, nemcsak a saját, hanem a többi családjogi bíró kolléga nevében is azt kell előre bocsátanom, hogy – a meglevő súlyos gyakorlati, végrehajtási problémák fennállása ellenére – mindannyian üdvözöljük a törvény megalkotását. Munkánk során nap, mint nap szembesültünk – főleg a bontóperi, gyermek-elhelyezési illetve kapcsolattartási ügyek tárgyalása során – a családon belüli erőszak különféle, de leginkább lelki síkon megvalósuló formáival.

Hogy csak a számomra legmegrázóbbakat említsem, például. egy kisfiúnak minden étkezés után meg kellett csókolnia az anyja lábát, így fejezvé ki a háláját, hogy ételt kapott tőle. Vagy az az anya, aki minden második vasárnap este, mikor a kiskorú hazatért az apai kapcsolattartásokról, a gyermek szeme láttára elégette az édesapától kapott játékokat, ruhaneműket. Mik ezek, ha nem a családon belüli erőszak megnyilvánulási formái?

Mindannyian voltunk gyermekek, illetve van gyermekünk, így jól tudjuk, micsoda kiszolgáltatott helyzet tud lenni ez a státusz! A most megalkotott és elfogadott törvény reményeink szerint többek között ezen szituációkban lesz képes hatékony segítséget nyújtani a gyengébb félnek. Ha a törvény segítségével akár csak egyetlen gyermek élete, testi épsége, egészséges lelki fejlődése megóvható, már nem volt hiábavaló a megléte.

A fentiek mellett azonban sajnálatosan szólnom kell a jogszabály végrehajtása során felmerülő gondokról, problémákról. A cikk írásakor egy hete lépett hatályba a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló törvény. A mi bíróságunkon ezen egy hét alatt egyetlen kérelem érkezett e tárgyban, melyet sajnos az eljáró bírónak el kellett utasítania.

Az ok az volt, hogy a kérelmező hölgy a volt élettársa ellen kérelmezte az előzetes távoltartás elrendelését, a törvény pedig kihagyta a hozzátartozói körből a volt élettársat, ami igen nagy jogalkotói hiányosság, hisz ezzel megfosztja azokat a hozzátartozókat a törvény által nyújtott védelemtől, akiknek már megszakadt az élettársi kapcsolatuk.

Itt kell mindjárt arra utalnom, hogy a végzések megszövegezése során ajánlatosabb a bántalmazó megnevezés helyett inkább a kérelmezett megjelölést (mint az egyéb nemperes eljárásokban egyébként az szokásos) használni álláspontom szerint, ugyanis feltehetőleg lesznek majd nem kellő alappal indított ügyek is, és ha nem bizonyosodik be a veszélyeztető tevékenység avagy mulasztás, a kérelmezettet nem nevezhetjük meg bántalmazóként, az valamiféle preiudicálást sejtetne.

Így elkerülhető az esetlegesen a bíróság ellen indítható jó hírnév megsértése és egyéb ilyen jellegű perek megindítása azon felek részéről, akik már a megnevezésüket is sérelmeznék.

A törvény kimondja azt is, hogy a bántalmazó akkor köteles távol tartani magát a bántalmazott életvitelszerű tartózkodási helyétől szolgáló ingatlantól, ha a bántalmazott az ingatlan használatára a szívességi lakáshasználaton kívül egyéb jogcímmel rendelkezik vagy a bántalmazóval közös gyermeküket nevelik.

Eszerint tehát, ha például a fiatal, még gyermektelen házaspár, a szülőkkel együtt élnek, a szülők tulajdonát képező családi házban, lakásban – és ez azért ugye nem ritka – erőszak esetén a férjet nem lehet kötelezni az ingatlantól való távoltagezésre, hisz a feleségnek nincs jogcíme a lakás használatára, kizárólag a szülők jóindulata alapján, szívességből laknak ott, jóhiszemű szívességi lakáshasználók. Ez sajnos ismét egy olyan hiányossága a jogszabálynak, mely a védelem lehetőségét szűkíti, s melyre a jogalkotó figyelme kiterjedhetett volna.

A jogszabály nem tartalmaz rendelkezést a meghozott végzés előzetes végrehajthatóságával kapcsolatosan, noha ez az egész jogintézmény jellegéből fakadóan elengedhetetlen lenne.

Ugyanúgy, ahogyan a Polgári Perrendtartás az ideiglenes intézkedések fellebbezésre tekintet nélkül előzetes végrehajthatóságát kimondja, a távoltagezésnél is szükséges lett volna ezt rögzíteni.

Amennyiben ugyanis valamelyik fél megfellebbezi a határozatot, még optimális esetben is több hetes elbírálásra van kilátás, mely idő alatt egyrészt letelik az a határidő, melyre a bíróság elrendelte a távoltagezést, másrészt így a jogerős határozat csak majd a szabályszerű kézbesítést követően válik végrehajthatóvá.

További aggály, hogy maga a törvény mondja ki, hogy a határozatban foglaltak nemteljesítése esetén nincsen helye bírósági végrehajtásnak, így

álláspontom szerint az egész jogintézmény minden jó szándék ellenére is igen ingataggá válik.

A törvény által meghatározott eljárási határidők is bizony kemény feladat elé állítják az eljáró bíróságokat, hiszen kérelemre indult eljárás esetén 3 munkanapon, hivatalból indult eljárásakor pedig 3 napon belül kell lefolytatni az egész eljárást a szabályszerű kézbesítésekkel, a felek meghallgatásával, a végzés meghozatalával, leírásával, kézbeadásával együtt.

Miután az eljárásban titkár nem vehet részt, a bíró csak tárgyalási határnapján kívül tudja ezen ügyeket tárgyalni, mely a következő tárgyalási határnapra való felkészülési időt jelentősen leszűkíti.

A rövid úton történő kézbesítést egy vidéki rendőr, illetve bíró kolléga igen hasznos ötlete alapján a hivatalból indult eljárások esetén úgy végezzük, hogy az intézkedő rendőr – miután telefonon felvette bíróságunkkal a kapcsolatot a pontos időpont és az eljáró neve végett – kitölti a részére előzetesen már eljuttatott végzés mintát és kézbesíti azt mindkét félnek.

Így elejét vehető az a probléma, hogy amennyiben az eljáró rendőr-kapitányság ideiglenes megelőző határozatával távol tartotta a bántalmazót és ezért az ő tartózkodási helye nem fellelhető, ne lehessen részére kézbesíteni a bíróság meghallgatására szóló idézést.

A kérelemre indult eljárásoknál a rövid úton telefonon történő idézés felvetheti azt a kétséget is, hogy mivel igazolható, hogy valóban a bántalmazó van a vonal túlsó végén, valóban őt idézte meg az eljáró bíró.

A mai napig sajnos nem sikerült, bár a törvény azt kötelezővé teszi azon listájának közlését a bántalmazóval, teljes körűen felkutatni a hajléktalan szállók, illetve a befogadó állomások listáját. Felmerülhet az a probléma is, hogy bizonyos intézmények pl. csak térítési díj ellenében biztosítanak szállást és ennek megfizetése egy esetlegesen eredményesen megfellebbezett eljárás esetén kinek a költsége lesz, illetve adhat-e alapot egy kártérítési per megindításához.

Remélhetőleg a fenti problémákat egy végrehajtási rendelet megalkotásával tisztázni lehetni, hiszen az aggályok technikai jellegűek, kiküszöbölhetőek, s megfelelő – gyakorló bírák bevonásával megszerkesztett – jogszabálysöveg megszüntethetné azokat, s így ez a törvény még jobban betölthetné azt a több évtizedes hiányt végre pótló funkcióját, mely mostantól már Magyarországon is védi a családon belüli erőszak áldozatait.